

Høring – hovedgudstjenesten

Herved oversendes et samlet høringsvar fra prestene i Indre Troms prosti i Nord-Hålogaland bispedømme.

Sokneprest Anders Wold
Sokneprest Audhild Kaarstad
Sokneprest Grete Glemmestad
Sokneprest John Daniel Solhaug
Sokneprest Stig Kaarstad
Sokneprest Sven Becker
Prostiprest Per Gustav Nilsen
Prost Gunn Elvebakk

Vi gjør oppmerksom på at vi er prester i et prosti som inneholder både menigheter med læstadiansk tilsnitt, typiske nordnorske folkekirkemenigheter og menigheter preget av forskjellige misjonsorganisasjoner. Menighetene våre er på ingen måte ensartede, noe heller ikke vi er, verken i teologi eller i gudstjenestetenking. Allikevel sender vi inn denne felles høringen, for i forbindelse med gudstjenestereformen, er vi ganske samstemte.

Høringsspørsmål 1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke?

Reformen har resultert i mye frustrasjon hos både menighet og ansatte. Flere er fremmede for liturgien enn tidligere, og færre deltar på gudstjenester. De som deltar fast, har lært seg de nye elementene som er kommet inn. Men – svært få av dem uttrykker glede over det nye som er kommet. Vi er av den oppfatning at hadde vi gått tilbake til liturgien av 1977, ville det kun bli tatt positivt imot, både av de som deltar ofte i gudstjenesten og de som er innom sjeldnere.

Det mest positive vi kan si om det reformarbeidet vi har vært igjennom, er at kirka forhåpentligvis har lært av det, og ikke går inn i slike prosesser igjen på samme måte.

Det betyr ikke at vi er imot involvering på gudstjenester. Derimot er vi av den oppfatning at de positive tingene som har kommet i kjølvannet av gudstjenestereformen, like godt kunne kommet uten denne reformen. Hadde det vært ønsket velkommen en forsiktig utprøving og lokal tilpasning av det vi allerede hadde, hadde vi kommet akkurat like langt.

Det store virvaret av forskjellige liturgiske melodier er heller ikke av det gode. Når vi innenfor det samme prostiet opplever tre-fire forskjellige musikalske varianter, er det den beste oppskriften på fremmedgjøring av gudstjenestedeltakere.

Samtidig må det naturligvis sies at den lokalt tilpassede gudstjenesten også fungerer. Det gjelder særlig i den menigheten i prostiet som har en relativt stabil gudstjenestemenighet, og som stort sett har en kirke å forholde seg til. Det store spørsmålet er allikevel om den fungerer bedre nå enn den gjorde tidligere.

Ellers er virkeligheten vår at vi har flere kirker i hvert sokn, mange små bygder, store avstander og få faste gudstjenestedeltakere.

Høringsspørsmål 1b: Hva har fungert godt og hva har fungert dårlig i gudstjenestereformen?

Samlingsbønn har vært det enkleste å få til å fungere, dvs en bønn på starten av gudstjenesten.

Nye syndsbekjennelser har vært positivt.

Ellers er vi av den oppfatning at den liturgien vi har fått gjennom den siste gudstjenestereformen, generelt ikke er like god som 1977-liturgien.

Dette er tragisk, med tanke på alle de ressursene som har vært brukt, både i forhold til økonomi og arbeidstid.

Det er ikke med lett hjerte vi sier dette, men vi mener oppriktig at det kun er i et fåtall menigheter vi opplever at den nye liturgien fungerer bedre enn den vi hadde fra 1977. Derfor er også det beste som kan komme ut av den pågående revisjonen, en forenkling i retning av 1977-liturgien.

Høringsspørsmål 1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Reformer bør ikke prioriteres i gudstjenestearbeidet fremover. Flikking på ord og bønner er helt sikkert fint og nyttig, men det betyr lite i forhold til gudstjenesteopplevelse og gudstjenestedeltakelse.

Grunnordningen bør gjøres så enkel som mulig. Færre ord, færre bønner. I en enkel ordning er det lettere å sette inn ledd/kor/deltakelse der det er naturlig i forhold til den lokale konteksten.

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Almennelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Ingen spesielle kommentarer.

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Det er greit at samlingsbønnen ikke lenger er obligatorisk. Samtidig er vår erfaring at samlingsbønn (dvs en bønn på starten av gudstjenesten) er en av de tingene som faktisk har fungert i gudstjenesteordningen fra 2011. Derfor bør dagens bønn (som det er flott at vi får inn igjen) kunne brukes som samlingsbønn.

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringforslaget?

Innstramningene i syndsbekjennelser er bra. Ellers er bedre formulerte syndsbekjennelser, i tillegg til ny dåpsliturgi og kanskje også samlingsbønnen, noe av det gode som er kommet ut av reformen.

Fint at løftesord etter syndsbekjennelsen kan utelates. Det er alt for mange ord i gudstjenesten.

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Fint at dagens bønn kommer inn. Men - den bør kunne tas på begynnelsen av gudstjenesten, som samlingsbønn!

Som tidligere nevnt er en av de (få) tingene som til dels har fungert i den gudstjenesteordningen vi har hatt fra 2011, nettopp samlingsbønnen. Det er derfor vanskelig mange steder å kutte denne ut. Blir Dagens bønn obligatorisk, bør den kunne flyttes og brukes som Samlingsbønn. Det blir alt for mye å ha både Samlingsbønn og Dagens bønn.

Høringsspørsmål 3 j: Gi eventuelt andre kommentarer til høringstema 3?

Hørings spørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

Hallelujaomkved før og etter evangelielesning er vi ikke tilhengere av.

Det er kun i en av våre menigheter at det å synge før og etter tekstlesing har fungert – og det som der synes er ikke et hallelujaledd. I denne menigheten er man lite glad for at det kun er halleluja-omkved som foreslås som fast ordning.

I våre små menigheter fungerer evangelieprosesjon dårlig, igjen med unntak av den ene menigheten.

Flertallet av oss skjønner ikke hvorfor evangeliet på denne måten skal særbehandles i forhold til de andre tekstene. Vi finner det hensiktsmessig å se tekstene i sammenheng.

Vi er ellers enige om at leddet «Gud være lovet...» er tatt ut. Begrunnelsen for at det er utelatt, er at det ikke har fungert på evangelieplass. Det er vi for så vidt enige om. Derimot skulle vi gjerne kunne hatt det inn igjen før første tekstlesing.

For de av oss som gjerne har elementer fra de forskjellige tekstene med i prekenen og/eller som finner det hensiktsmessig å plassere prekenteeksten inn i en sammenheng før den leses, fungerer det dårlig med prosesjoner og sangledd i forbindelse med evangelielesningen. Vår virkelighet er store dåpsfølger uten spesiell bibelkunnskap og ikke alt for mange faste og vante kirkegjengere. De aller fleste i kirken får bedre utbytte av både gudstjenesten og prekenen dersom det gis rom for en pedagogisk inngang i teksten.

Ellers ønsker vi at det i forklaringen til prekenens avslutning, fortsatt skal stå at prekenen kan avsluttes med «Ære være Faderen...» Dette for å vise at andre avslutninger også kan brukes, f.eks en bønn.

Vi skjønner generelt ikke hvorfor alle småledd som sier noe om hva vi «kan» gjøre ved spesielle anledninger, er fjernet. Den lille åpningen for alternativer er grei å ha på spesielle dager. Alternativt velger vi å tolke at «det utgår» ikke nødvendigvis betyr at man ikke kan gjøre dette. Det kan nærmest virke på alle småkommentarene underveis som om prestene ikke lenger er fagfolk, og må undervises i hvordan gudstjenesten fungerer.

Når det gjelder forbønnen er vi fornøyd med at det er kommet inn en ny, enkel ferdig formulert bønn, forbønn 5.

Derimot er vi ikke fornøyd med at muligheten til nattverd i forbindelse med bønnevandring stramme sinn.

Vi ønsker ikke en utvida forbønn med nattverd, men mulighet til en utvida nattverd med forbønn. Dette kan man få til med å ha innledninga til nattverden før forbønna.

Vi har merket oss at når det gjelder forbønnen, heter det at denne fortrinnsvis bes av medliturg. Hvorfor står ikke liturgen som et like naturlig alternativ her? Vi er positive til involvering i gudstjenesten. Samtidig er vi opptatt av at vi ikke må lage ordninger som gjør prest og kantors fagkunnskap og overflødig.

Vi reagerer også på at musikalske innslag er på vei bort, dvs at preludiet fortrinnsvis er et forspill til første salme, og at offeret skal skje under nattverdsalmen. Se punkt 5c for utfyllende kommentar.

Det er ellers et problem at retningen i kirkerommet helt har forsvunnet. I kirker der liturgen står bak alteret, er dette mindre problematisk enn i andre kirker, men heller ikke her er vi konsekvente i forhold til bruk av alteret. Vi henvender oss f.eks ikke lenger mot alteret når vi ber, men mot menigheten. Bruk av medliturger til både samlingsbønn og forbønn, gjør at lesepulten benyttes oftere enn alteret. Denne er i de fleste kirker vendt mot menigheten. Kanskje er dette uproblematisk, men vi bør allikevel være oppmerksomme på konsekvensene av det vi gjør.

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Fint med variasjon alt etter type menighet og kirke.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Fint at både legeme og kropp kan brukes som utdelingsord.

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Vi vil gjerne at takkofferet fortsatt skal ha to alternative plasseringer.

Vi er kritiske til at offeret skal samles inn under nattverdssalmen. I små menigheter vil dette bety at det ikke synges under salmen. Det bør fortsatt stå at offeret kan samles inn under salmen.

Høringsspørsmål 5e: Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringforslaget?

Fint at det strammes inn.

Vi er ellers av den oppfatning at de gamle melodiene fortsatt fungerer best.

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

Det er svært bra at det strammes inn på nattverdliturgien. Det er et problem at liturgien har hatt alt for mange ord og alt for mange bønner. Vi er derfor svært fornøyde med at det er kommet inn et kortere alternativ, nattverdbønn G. For oss ser det ut som om dette er den varianten det er mest hensiktsmessig å bruke også på helt vanlige gudstjenester, ikke bare ved spesielle anledninger.

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Ingen spesiell kommentarer

Sendt kirkerådet 09.03.18, med kopi til biskopen